Gävle-Dala P TIDNING

MEDLEMSTIDNING FÖR PAPPERS GÄVLE - DALA DISTRIKT NR. 9

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Det är med delade känslor jag skriver det här, för samtidigt som GävleDala distriktet fyller 100 år så kommer avd 50 Kvarnsveden att avvecklas inom ca ett halvår. Och det beror ju på att Kvarnsvedens Pappersbruk i Borlänge stängde ner förra året efter 121 års pappers-tillverkning. Men lyckligtvis så kommer det att bli en ny verksamhet då Northvolt kommer att tillverka batterier istället (från 2024).

Men för att återgå till GävleDala distriktet så är jag oerhört stolt att jag blev vald 2018 av distriktets 6 avdelningar Skutskär avd 2, Karskär avd 3, Fors avd 4, Kvarnsveden avd 50, Hallstavik avd 68 och Grycksbo avd 111 som distriktsordförande och därmed också ledamot av Pappers Förbundsstyrelse.

Som jag ser det så är det en av dom finaste posterna inom Pappersindustriarbetareförbundet, för det var faktiskt inom vårt distrikt som man bildade Pappers förbund 1920 i Gävle. Men distriktets bildande blev 25 mars 1922 i Folkets hus i Gävle där inte minst Karskärs-arbetare hade tyckt att vi skulle bilda ett distrikt, så därmed inleddes distriktsepoken i vårt förbunds historia. Denna lördag i mars hade samlat 16 ombud som företrädde 8 avd inom Pappersindustriarbetareförbundet.

Det beslutades vid konstitueringen att styrelsen skulle bestå av 5 ombud Axel Ödgren, G A Jansson (Karskär), Axel Åhrlin (Skutskär), T A Liljedahl (Grycksbo), och Gottfrid Karlsson (Kvarnsveden).

Förbundsstyrelsen idag består av förbundsledningen samt sex ledamöter från våra geografiska distrikt. Under Förbundsmötesperioderna är Förbundsstyrelsen förbundets högsta beslutande organ.

Vi står inför en tuff tid nu med ett krig som nu pågått över ett halvår i Ukraina och därmed energikris i Europa, och betydande prishöjningar på drivmedel och livsmedel.

När det här skrivs så står vi också inför ett riksdagsval som verkar väldigt jämnt mellan blocken som avgörs 11 september, så vi får se hur det kommer att se ut under hösten då det kanske blir flera omröstningar innan det klarnar.

Inför riksdagsvalet ställer vi krav på politikerna. Arbetarna inom pappersindustrin är med och bidrar till att samhället får mer resurser och då behöver också samhället finnas där för arbetarna. Det handlar om välfärden.

Pappers kräver ekonomisk trygghet i alla lägen: vid sjukdom, uppsägning och pensionering.

Vi vill höja sjukförsäkringen till minst 80 %, och pensionerna till minst 70%, av en industriarbetarlön. Vi vill också förbättra a-kassan, bl.a. genom att göra den tillfälliga höjningen av a-kassan permanent.

Barnomsorg på obekväm arbetstid

Arbetarna i pappersindustrin jobbar tidig morgon, sen kväll och natt. Helger och röda dagar. Ändå behöver inte Sveriges kommuner erbjuda barnomsorg på obekväm arbetstid. Möjligheten att kombinera fritid och jobb inom industrin på ett bra sätt kräver därför politiska beslut. Ensamstående ska inte tvingas lämna, eller tacka nej, till jobb inom industrin på grund av bristande barnomsorg. Därför kräver vi garanterad barnomsorg på obekväm arbetstid för att fler ska ha möjlighet att jobba inom industrin.

Rättvist reseavdrag

Pappers medlemmar finns i hela landet och har ofta långt till och från arbetet. Kollektivtrafiken är på många håll undermålig så att ta bilen till jobbet är det enda alternativet som återstår. Därför kräver vi ett rättvist reseavdrag.

Stopp för vinster i välfärden

Sverige är ett framgångsrikt exportland, något Pappers medlemmar bidrar till. När det går bra för industrin går det bra för Sverige. Låt skattepengarna avsatta för välfärden gå dit de hör. Pappers vill stoppa vinster i välfärden.

Pappers kongress kommer att äga rum 25-26 nov där vi kommer att välja förbundsstyrelse och därmed också en ny distriktsordförande för GävleDala, och jag är övertygad om att det kommer att bli ett bra val som vi alltid gjort inom vårt distrikt.

Sen före jul så drar förberedelserna igång inför nytt riksavtal för i princip hela arbetsmarknaden inom Sverige som går ut från 1 april -23. Det ser ut att bli en svår avtalsrörelse då priser och inflation dragit iväg rejält. Men vi kommer, än en gång, arbeta stenhårt för bättre villkor för alla medlemmar runt om i landet.

Som avslutning så vill jag nämna att det var nära att det kom in en förtroendevald pappersarbetare Jim Svensk Larm från avd 15 Iggesund i riksdagen (riksdagsplats 5 för Socialdemokraterna från Gävleborg) men verkar hamna som 1-ersättare när det här skrivs.

Och med dessa avslutningsord så vill jag tacka för förtroendet som distriktsordförande för Pappers GävleDala under dessa 4 år och önska lycka till i framtiden för distriktet och alla avdelningar och ett speciellt lycka till för Tumba avd 76 som nu är ny avd inom GävleDala-distriktet som därmed kommer att bestå av 6 avd även efter att avd 50 tyvärr kommer att avvecklas inom ca 1 halvår från nu.

Anders Pettersson
Ordförande i Gävle-Dala distriktet

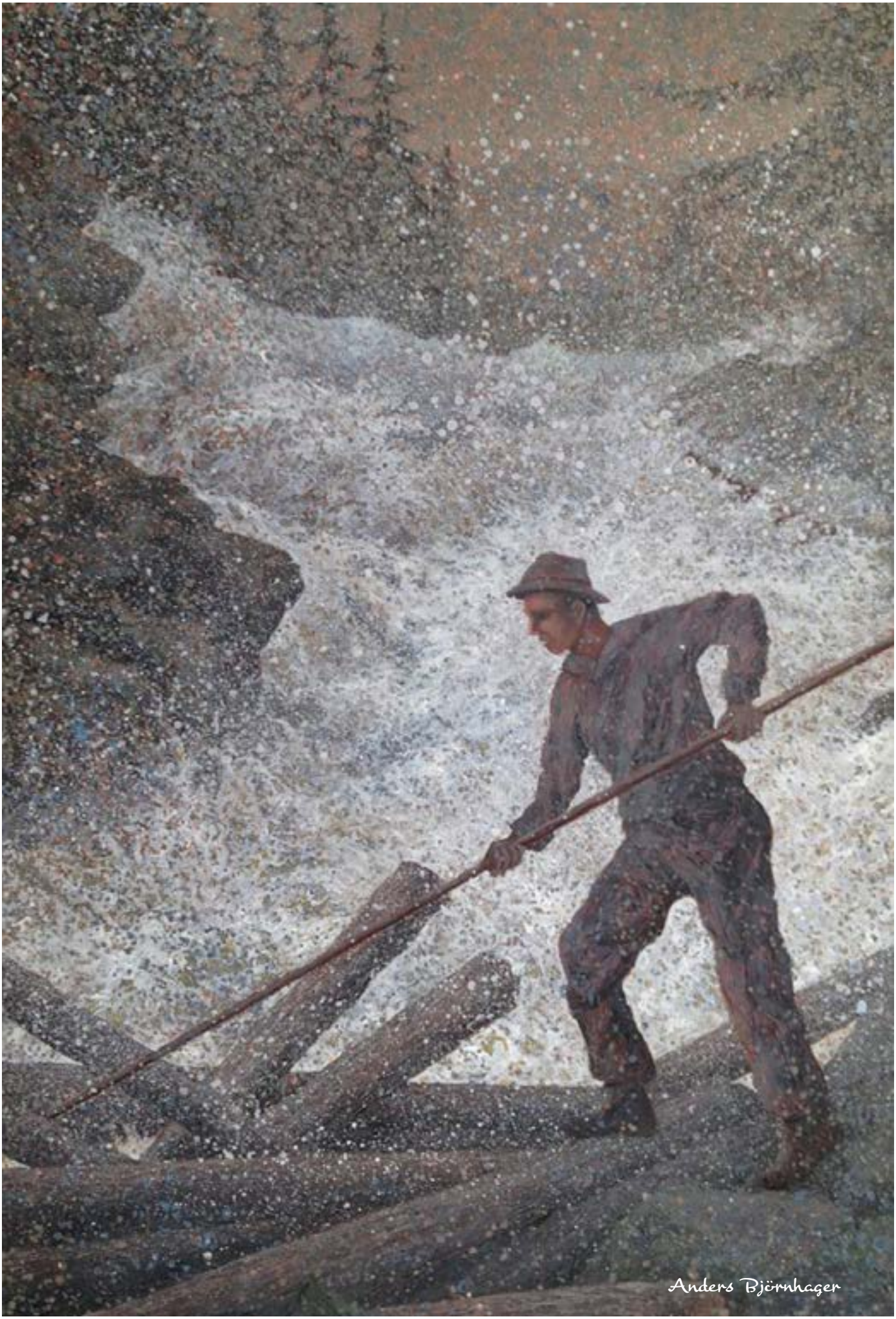
Anders Björnhager

LITE HISTORIK OM DISTRIKTEN

När vi med detta jubileumsnummer uppmärksammar att Gävle-Dala distriktet fyller ett hundra år så är det, som det brukar heta, en sanning med modifikation. Distrikten som egen organisationsnivå inom förbundet upphörde 1993. Då avskaffades distriktsstyrelserna, deras ekonomi och årsmöten. Idag fungerar distrikten som informationsmöten och erfarenhetsutbyten samt vissa nomineringsfunktioner.

Vid förbundets konstituerande kongress 1920 diskuterades inte frågan om distriktsbildning, de första stadgarna nämnde heller inget om distrikt. Innan kongressen 1921 biföll två motioner från Sundsvall respektive Ådalens samorganisationer om att införa en distriktsorganisation i stadgarna fanns det mer lösliga samorganisationer inom förbundet. Dessa var delvis en rest från samorganisationerna inom de gamla förbunden Grov- och Fabriks och Sågverks, några hade uppstått spontant inom vissa geografiska områden där man kände en samhörighet, oftast landskapsvis.

När kongressen beslöt om distriktsorganisationer fastställde man inga distriktsgränser, det var heller inte obligatoriskt för en avdelning att gå med i ett distrikt – det var frivilligt. De första årens verksamhetsberättelser och kongressprotokollet nämner knappt distrikten och ingen distriktsindelning redovisas. Viktigare är den dyrortsindelning som görs för att klassificera avdelningarna i rätt dyrprisgrupp. På kongressen 1924 redovisas ett förslag om 11 distrikt. Distrikten fick på denna kongress en fastare förankring i förbundets organisationssystem.

I förbundets historiebeskrivningar har inte distrikten fått någon framträdande roll. I förtroendeman Gustav Strands 10 års historik nämns endast ett par distrikt i förbigående i samband med några lönekonflikter. Inte heller Karlbom ägnar distrikten större uppmärksamhet i sin 25-årsskrift. En dryg sida berättar om kongressdiskussionen när representantskapet ändrades till överstyrelse och distriktens roll vid valen av dessa.

Kjell Juhlin skriver i 50-årsskriften något mer och redogör för debatten om distriktens vara eller inte. 1945 krävde t ex Kvarnsveden att distrikten skulle avskaffas, men kongressen tyckte annat. På kongressen 1965 var diskussionen hård och efter 26 debattinlägg beslöt kongressen med röstsiffrorna 100 mot 88 att behålla distrikten.

Staffan Stranne skriver i boken En annan väg (2006) om fortsättningen. Kongressen 1970 beslöt efter en ny hård debatt, med röstsiffrorna 94 mot 80, att acceptera förbundsstyrelsens förslag att minska distrikten från 10 till åtta – Sundsvall och Söderhamn slogs ihop liksom Värmland och Dalsland. Stranne skriver: Distriktsindelningens förändring var ett känsligt kapitel, och med tanke på att förbundsledningens linje vann med så pass liten majoritet – nästan lika liten som den med vilken majoritet vunnits för att över huvud taget behålla distrikten vid föregående kongress – kan det konstateras att förbundet var kluvet i två praktiskt taget lika stora delar i frågan.

I 100-årsboken, slutligen, finns ingen text om distrikten. Det är bara att konstatera att distrikten utåt och offentligt fört en osynlig tillvaro trots den viktiga roll de haft för debatten och demokratin internt i förbundet. Otack är världens lön som uttrycket säger.

Distrikten

Förbundets ursprungliga distriktsindelning bestod av 11 distrikt; Skellefteå, Ådalen, Jämtland, Sundsvall, Söderhamn, Gävle-Dala, Norrköping, Småland, Göteborg, Dalsland och Värmland.

1965 lades Jämtlandsdistriktet ner och avdelningarna fördes över till Sundsvall.

1970 slogs Söderhamn ihop med Sundsvall och Dalsland med Värmland, då återstod 8 distrikt.

Vid den senaste förändring 1982 reducerades distrikten till 6 och namnen ändrades förutom för Gävle-Dala. De sex distrikt som finns kvar är Norra Norrland, Södra Norrland, Gävle-Dala, Östra, Västra och Södra distrikten. Vi kan alltså konstatera att det endast är Gävle-Dala som finns kvar från den ursprungliga indelningen.

Avdelningarna

Distriktet konstituerades den 25 mars 1922. 16 ombud från åtta avdelningar hade samlats en lördag på Folkets Hus i Gävle. Förbundsledningen dominerades av folk från Skutskär och Karskär eftersom de varit drivande i förbundsbildningen. Dessa avdelningar kom också att leda distriktsorganisationen. Gävle-Dalas första årsmöte var

på påskdagen den 1 april 1923 även det i Gävle.

Distriktets historia genom åren lämnas åt sidan i denna skrift. Intresserade hänvisas till historiker sammanställda av Bengt Östlund (1972) och Lennart Wiberg (1993).

I Gävle-Dala distriktet ingick från början följande avdelningar; Skutskär, Karskär, Thurbo, Mackmyra, Kvarnsveden, Johannisfors, Sörstafors och Grycksbo. Ganska snart anslöt även Fors, Hammarby, Hallstavik och Eldforsen.

Övriga avdelningar som tillhört Gävle-Dala distriktet är; Rällså avd. 10 gick med i förbundet 1928 men avdelningen lades ner redan 1940. Ockelbo avd. 9 kom med i förbundet och Gävle-Dala den 1 juli 1954 och avdelningen lades ner 1963. Ställdalen avd. 72 fördes över till Gävle-Dala 1965 från Dalslands distrikt och bytte distrikt igen 2002 då till Östra distriktet. Norrsundet avd. 146 kom med i förbundet 1925 och lades ner 2010.

Johannisfors avd. 60 lades ner 1941. Sörstafors avd. 79 fördes 1945 över till Norrköpingsdistriktet. Eldforsen avd. 91 lades ner 1951. Turbo avd. 27 lades ner 1972. Mackmyra avd. 32 lades ner 1985. Hammarby avd. 6 lades ner 2009.

Förbundet har under 2022 fått en ny avdelning i Stockholm – avd. 76 Tumba. Avdelningen kommer att tillhöra Gävle-Daladistriktet och blir därmed den 17:e avdelningen i ordningen att tillhöra vårt distrikt. Eftersom avd. 76 inte har någon historia inom Pappers än får vi återkomma med en presentation i annat forum. Vi hälsar Tumba välkomna till förbundet och vårt distrikt.

Alla avdelningar i distriktet genom åren

Skutskär (avd 2) är verksam vid en sulfatfabrik i Uppsala län, startad 1895. På arbetsplatsen har också funnits en sulfitfabrik 1900-1975 och en klorfabrik 1940-1977. Avdelningen bildades den 28 januari 1900, och blev avd 60 i Sågverks den 1 april samma år. Avdelningen har varit med i Pappers sedan starten den 1 oktober 1920. Avdelningen hade en avgörande roll inför och vid bildandet av förbundet och flera av dess medlemmar fick ledande funktioner i det nya förbundet. Skutskärspojkarna blev ett begrepp inom förbundet. Gustav Strand, förbundets förste förtroendeman (förbundsordföranden) kom från Skutskärsavdelningen.

Skutskär

Karskär (avd 3) är verksam vid Billerud Korsnäs sulfatfabrik och pappersbruk och Swedpapers säckfabrik i Gävle. På arbetsplatsen fanns en sulfitfabrik 1910-1968. Sulfatfabriken startade 1915, pappersbruket 1925 och säckfabriken 1953. Avdelningen startades den 19 juni 1913, och blev nr 58 av Sågverks. Avdelningen motionerade till Sågverks kongress 1919 om bildandet av ett eget förbund för massa- och pappersindustriarbetarna, och var med från starten i det nya förbundet den 1 oktober 1920. Emil Eriksson, en i Harnäskommittén, blev en av förbundets tidigaste ombudsmän. Jan-Henrik Sandberg som var förbundsordförande 2006 till 2014 kom från Karskär.

Karskär

Fors (avd 4) är verksam vid ett pappersbruk och CTMP-fabrik i Fors nordost om Avesta, Dalarnas län. Pappersbruket startade 1952, samtidigt med ett träsliperi vilket lades ned 1996. På arbetsplatsen fanns tidigare en sulfitfabrik startad 1895, vilken lades ned 1940. TMP-tillverkning startade 1976, vilken byggdes om till CTMP 1983. Avdelning 106 av Grov och Fabriks bildades 1906, men föll samman 1909. Den 13 juli 1913 startade avd 50 av Sågverks, som gick med i Pappers från starten den 1 oktober 1920. I avdelningens historik finns en episod från 20-talet som är värd att återge. ”Vid ett tillfälle då det var konflikt, hade förbundet skickat understöd i form av en check. Kassören i avdelning 4 gick till banken för att hämta ut pengarna. Då han framförde sitt ärende, höll ögonen på att krypa ur huvudet på bankkamreren. För arbetare skulle veta hut. Jobba och vara nöjda. Det var höjden av oförskämdhet att komma till banken och tro, att den skulle betjäna strejkande arbetare, som ville ha pengar utan att behöva arbeta. Kassören förklarade, att för det första så

var det inte strejk, utan tvärtom lockout, och för det andra så fanns det inget i bankens regler, som gav den rätt att neka den ene mer än den andre. Kamreren som nu hunnit bli blåröd i ansiktet av ilska, skrek att han aldrig skulle stå till tjänst åt fackföreningen. Kassören tog då bankbiträdet som vittne på kamrerens vägran och sade: Ni min herre har rest upp tuppkammen för högt nu, så det är på tiden, att vi kapar av den, och låter er veta, att ni är en vanlig dödlig ni också. Kassören kontaktade bankdirektören som dagen efter ordnade utbetalning av checken trots att det var en dag då banken var stängd.

Fors

Hammarby (avd 6) var verksam vid en kartongförädlingsindustri, startad 1983, 15 km sydväst Sandviken i Gävleborgs län. På arbetsplatsen fanns tidigare en sulfitfabrik mellan 1888 och 1982. Hammarby sulfitfabriks fackförening bildades den 1 juli 1906, och blev medlemmar i Grov och Fabriks. Den 2 oktober 1909 upplöste föreningen, och en ny bildades den 12 december, utan anslutning till LO. Den 12 oktober 1919 upplöstes denna förening, men redan den 16 november bildades avdelning 121 av Sågverks, som sedan gick med i Pappers från starten den 1 oktober 1920. Avdelningen lades ner 2009. P O Eklund från Hammarby blev tillsammans med Vilhelm Jonsson och John Sandberg, båda Skutskär, förbundets första revisorer. Hammarby är också känd för ett av de första större projekt som den kände brittiske arkitekten Ralph Erskine utförde i Sverige med start 1947. Här blandas brukstraditionen med folkhemmet och industrins arbetarbostäder med modernismens arkitektur. Banden till det förflutna är tydliga.

Hammarby

Ockelbo (avd 9) var verksam vid en pappfabrik (1954 – 1963) i Ockelbo i Gävleborgs län. Avdelningen anslöt sig till förbundet 1 juli 1954 och lades ned 1963. Avdelningen hade som mest 20 medlemmar och deltog endast på kongressen 1961, då med ett ombud.

Ockelbo

Rällså (avd 10) var verksam vid en pappfabrik belägen vid Dammen i Rällså söder om Kopparberg i Örebro län. Fabriken anlades 1917 och nedlades 1940. Avdelningen bildades den 9 april 1928 med omedelbar anslutning till förbundet. Avdelningen lades ned den 31 juli 1940. Som mest hade avdelningen 41 medlemmar år 1935. Rällså var aldrig representerad på en kongress, trots tre möjligheter.

Rällså

Turbo (avd 27) var verksam vid en sulfitfabrik, 1889 – 1970, i Vikmanshyttan i Dalarna. Avdelningen anslöt sig till det nya förbundet, Pappers, den 1 oktober 1920 och lades ned den 31 oktober 1972. Äldre stavning är Thurbo. Ingrid Holmberg, dotter till Turbos siste ordförande Ivar Holmberg, har i en uppsats berättat om livet i Turbo och varför fabriken fick läggas ner. Avloppsvattnet från sulfiten gick ut i Lustån med de olägenheter detta medförde.

Vattendomstolen krävde 1967 åtgärder med hänsyn till berörd bebyggelse. Tekniska lösningar fanns och utreddes av företaget men efter tre års frist beslutade företaget att det inte var ekonomiskt försvarbart att göra dessa stora investeringar och produktionen i sulfitfabriken upphörde vid halvårsskiftet 1970. Sågverket lades ner 1971.

Turbo

Mackmyra (avd 32) var verksam vid en sulfitfabrik, anlagd 1890 och nedlagd 1976, i Mackmyra, 1 mil väster om Gävle. Många arbetare var först anslutna till Järnvägsbyggnads-arbetarfackföreningens sektion 39 i Gävle. En egen avdelning av Grov och Fabriks bildades den 13 mars 1906, vilken anslöt sig till Pappers den 1 oktober 1920. Avdelningen lades ned den 1 januari 1985. 1906 ägde en viktig strid rum här. När arbetarna organiserade sig krävde disponent Steffansson att de skulle lämna fackföreningen annars skulle han stänga fabriken. Arbetarna vägrade och i mars stängdes fabriken. När det inte fick någon effekt började bolaget en månad senare att vräka 42 familjer från företagets bostäder. Striden blev riksbekant och varade ända till september då bolaget fick ge sig på alla punkter. Johan Wahlund från Mackmyra ingick i den första förbundsstyrelsen.

Mackmyra

Kvarnsveden (avd 50) är verksam vid ett pappersbruk med TMP-massatillverkning, startat 1900, i Dalarnas län. Sulfitfabrik 1905 – 1982. Den 1 december 1901 startades första fackföreningen, avd 35 av Grov- och Fabriks, men den tvingades lägga ned den 29 juni 1902. Då hade företagsledningen avskedat totalt 34 fackliga medlemmar. Den 4 maj 1906 startade man en ny avdelning i Grov och Fabriks, avd 179, vilken dog ut 1912. Avdelningen startades tredje gången gillt den 5 juli 1914, vilken övergick till Pappers den 1 november 1921. Stora Enso meddelade i april 2021 att pappersbruket skulle läggas ner på grund av överkapacitet i Europa. Den 30 september 2021 stannade maskinerna på KP. Avdelningen fortsätter sin verksamhet tills vidare. Avd 50 var först inom Pappers med en egen tandvårdsklubb. Algot Axelsson, ombudsman efter Sanfrid Engström, kom från Kvarnsveden.

Kvarnsveden

Johannisfors (avd 60) var verksam vid ett träsliperi beläget i Forsmark i Uppland. Fabriken anlagd 1895, nedlagd 1932. Avdelningen bildades den 1 augusti 1920 och anslöt sig till Pappers den 1 november 1921. Avdelningen lades ned den 31 januari 1941. Från Johannisfors finns en gammal historia från sekelskiftet när Baron Uggla ägde bruket och bestämde enväldigt. En gång kom en gammal vallon fram till honom med mössan i handen och de gråa hårtestarna fladdrande för blåsten. Gubben, som fyllt de sjuttio, gjorde stram givakt. Sägande ”Herr Baron, jag vill gifta mig!”. Baron såg på honom road och svarade: ”Ja, det får du, men din hustru får inte pension, när du dör”.

Johannisfors

Hallstavik (avd 68) är verksam vid ett pappersbruk, startat 1915. Holmens Bruk köpte 1912 ett litet sågverk och mark av Skebo Bruk. Där började man bygga, först en djuphamn, och därefter en pappersfabrik med sliperi och sulfitfabrik. 1974 byggdes en första TMP-anläggning. Sulfitfabriken lades ner 1983. Verksamheten vid sliperiet avvecklades succesivt och upphörde helt 2012. Avdelningen bildades den 26 september 1915, och blev nr 43 i Grov och Fabriks. Avdelningen anslöt sig till Pappers den 1 november 1921. 1997 inför bolaget ensidigt en ny arbetstid i hamnen. Avdelningen hävdar avtalsbrott och tvisten leder till sist hela vägen till Arbetsdomstolen. Dom faller 1998 och AD slår fast att företaget begått kollektivavtalsbrott (Lex Hallstavik) i en prejudicerande dom. Roine Carlsson som var förbundsordförande 1970 till 1982 kom från Hallstavik.

Hallstavik

Ställdalen (avd 72) är verksam vid ett pappersbruk, startat 1896, norr om Kopparberg, i Örebro län. På platsen fanns också en sulfitfabrik, 1908 - 1969. Första fackföreningen på fabriken, Bruks- och Grovarbetarförbundet avd 13, bildades den 16 maj 1901, flyttade över till Grov och Fabriks, som avd 103, men tynade snart bort. Årsskiftet 1907 startade Grov och Fabriks avd 270 på fabriken. Avdelningen anslöt sig till Pappers den 1 december 1921. Thorsten Ericsson, ordförande i 72an, uttryckte sig 1972 på detta vis om distriktet: ”Kamratandan och kontakten inom Gävle-Dala är enastående, verksamheten står enligt min uppfattning på topp tack vare en energisk styrelse, som verkligen vill något”. Inger Ingemarsson från Ställdalen var den första kvinnliga avdelningsordföranden inom förbundet.

Ställdalen

Sörstafors (avd 79) var verksam vid Sörstafors träsliperi 1871 – 1958, sulfitfabrik 1905 – 1966 och pappersbruk 1875 – 1962, belägen 2 mil väster om Västerås. Avdelningen anslöt sig till Pappers den 1 december 1921 och lades ned 1966. I början av 1950-talet fanns ca 200 arbetare vid bruket. Tillverkningen av slipmassa upphörde 1958. 1961 köptes företaget av Billerudkoncernen. Pappersbruket nedlades ett år senare, medan sulfitfabriken fanns kvar fram till 1966.

Sörstafors

Eldforsen (avd 91) var verksam vid ett träsliperi i Eldforsen, söder om Vansbro i Dalarna. Sliperiet var i gång från 1898 till den 31 mars 1935. Avdelningen, Grov och Fabriks, bildades den 10 juni 1908, hade ingen verksamhet 1909-1911, och anslöt sig till Pappers 1922, lades ned 1951. Virket för träsliperiets behov kom från flottning i älven och skildes ut vid ett skilje vid Inlandsbanans bro några km uppströms. Veden barkades och slipades av slipstenar till massa som passerade någon av de tio pappersmaskinerna som gav en cirka en meter bred pappersmasseremsa som klipptes till ark. Torkningen av arken skedde i ett hängarhus och sedan i torktorn. De färdiga arken buntades till 150 kg tunga balar. Dessa transporterades på en 3 km lång hästbana till Tretjärns station vid Mora–Vänerns järnväg men sedan landsväg tillkommit 1923 skedde mot slutet av 1920-talet transporterna av massabalar med bil till Tretjärn.

Eldforsen

Grycksbo (avd 111) är verksam vid två företag, dels ett pappersbruk, dels en pappersförädlingsindustri, belägna 1 mil nordväst om Falun. Munktell pappersfabrik startade på platsen 1740. Första pappersmaskinen startade 1836. På arbetsplatsen fanns en sulfatfabrik 1896-1958 och en sulfitfabrik 1915-1978. Fackföreningen bildades den 30 juni 1907 och anslöt sig till Grov och Fabriks, som avd 332. Avdelningen gick över till Pappers den 1 januari 1922. Elis Hedbom blev förbundskassör i Pappers 1947 efter John Sandberg från Skutskär och 1953 blev han den förste a-kasseföreståndaren. Lars-Göran Johansson, distriktets ankare under nära tre decennier, var ordförande i Grycksbo och satt på olika uppdrag i förbundet. Förhandlingsombudsman Lasse Wåhlstedt kommer från 111an.

Grycksbo

Norrsundet (avd 146) var verksam med en sulfatfabrik, 25 april 1925 – 2009, 3 mil norr om Gävle. Avdelningen bildades den 16 april 1925. Under byggnadsperioden mellan 1923-1925 så bildades en verkstadsförening som sedermera övergick till avdelningen när den bildades. Verkstadsföreningen förde vidare verksamhet parallellt med avdelningen som en intresseförening för verkstadsarbetarna. Avdelningen lades ner 2010 och medlemmarna överflyttades till avd. 3 Karskär. Norrsundet motionerade, tillsammans med Skärblacka och Götafors, till kongressen 1957 om införandet av en avtalskonferens, vilket också blev kongressens beslut. Författaren Per Wikberg arbetade på Norrsundet där hans son senare blev ordförande. Per har skrivit flera böcker om brukssamhället varav romanen Sulfit också blev film med stöd av Pappersindustriarbetareförbundet. Nils Haglund som var förbundsordförande mellan 1965 och 1970 kom från avdelningen. Även förhandlingsombudsman Mikael Jansson kom från Norrsundet.

Norrsundet

Sista distriktsårsmötet i den gamla distriktsordningen

Distriktets sista årsmöte, det 71:a i ordningen, hölls i Skutskärs Folkets Hus den 12 november 1993. De nio avdelningarna representerades med 57 ombud. På årsmötet deltog även förbundsordföranden Sune Ekbåge och mötet inleddes av distriktsordföranden Kurt Andersson från Skutskär. Bland de inbjudna gästerna kan nämnas Lennart Wiberg och Roine Carlsson.

För underhållningen på årsmötet svarade Percy Björn och Gruvtvåan. Åke Lamm och Johnny Karlson valdes till årsmötesordföranden. En parentation hölls över Bengt Johansson, ordföranden i avd 4 Fors och vår representant i förbundsstyrelsen. Lars Åhlin från Karskär fick uppdraget att till den 31 december avveckla distriktet. Kapitalbehållningen vid tiden för årsmötet uppgick till drygt 86.000 kr. Gåvor och inventarier lottades ut bland avdelningarna.

Årsmötet beslutade att utse Kurt Andersson till studieorganisatör och Rolf Wiberg samt Lars Åhlin att ingå i studiekommittén som fortsatt kom att verka inom distriktet. Två kulturstipendier delades ut. Dels till Roger Berglund, Hallstavik, dels till Nils Nordkvist, Karskär. Lennart Wiberg berättade om den skrift som han utarbetat över distriktets historik, ett uppdrag han var mycket hedrad över. Han hoppades att den ”kan ge stimulans att gå vidare. Lärdomar är till för ett bättre resultat och därigenom forma och förändra framtiden till båtnad för våra medlemmar.”

Ett uttalande som lagts fram av redaktionskommittén (Lars-Göran Johansson, Roger Berglund och Anders Wiklund) antogs. Där kritiserades den moderatledda regeringens politik som innebär ”ett systemskifte från kollektiva till privata lösningar – från solidaritet till egoism – från välfärdspolitiktill ökade klyftor.” Uttalandet pekar på förslag om försämringar av a-kassan och anställningsskyddet och avslutar med ”om inte regeringen drar tillbaka dessa orättvisa förslag kräver vi att LO genomför en politisk strejk i syfte att stoppa dessa ytterligare försämringar.”

Årsmötet avrundades med en middag på Folkets Hus som Stora Cell stod för och där deras VD deltog.

Distriktet, som egen organisation, startade på Folkets Hus i Gävle och upphörde på Folkets Hus i Skutskär.

Roger Berglund

(För texten om fabrikernas produktion och avdelningarnas bildande svarar f.d. förbundssekr. Bengt Hallberg)

Ordföranden i Gävle-Dala distriktet

Axel Åhrlin, Skutskär 1922

Axel Ödgren, Karskär 1923-1925

Oskar Magnusson, Skutskär 1926-1934

Arvid Åhrlin, Skutskär 1935

Otto Westerholm, Skutskär 1936-1947

Verner Westergren, Skutskär 1947-1950

Elis Malmkvist, Skutskär 1951-1955

Harry Ström, Skutskär 1956-1970

Lennart Wiberg. Karskär 1970-1988

Kurt Andersson, Skutskär 1989-1993

Lars-Göran Johansson, Grycksbo 1993-2017

Anders Pettersson, Kvarnsveden 2017-2022

Gävle-Dala 1986

Kurs med Pappers 1971 med deltagare från Gävle-Dala

Mikael Ybert, Skutskär, och Joakim Eriksson, Fors, i Skebo 11 maj 2011

Pappers Gävle-Dalafiriket årsmötte bland ribbstolarna i Ställdalens Folkets hus. Det var tio år sedan sist Avdelning 72 fick åran att ställa upp.

Bergslags-Posten oktober1985

AVD 2 - SKUTSKÄR

Som avdelningens låga nummer antyder så har det pågått verksamhet på platsen ett antal år. Först som sågverk och brädgård från 1800 talets mitt för att sedan efter hand utökas.

Den första fackförening i Skutskär bildades av hamnarbetarna eller sjåarna som de kallades år 1887 men det levde bara några få år.

Under fabrikens första år så till hörde alla på sågverket samt sulfatfabriken samma fackförening och det var Svenska Brädgårds och Sågverksarbetareförbundet.

Senare beslutade arbetarna på sulfatfabriken att bilda en egen avdelning (fortfarande tillhörande Sågverksindustriarbetareförbundet) och så var det fram till man beslöt tillsammans med arbetare från Korsnäs fabriken att bilda Pappersindustriarbetareförbundet 1920.

En episod bland många från denna tid som visar vikten av att organisera sig vid denna tid kommer här.

Episoden är från 1896 och rör en anställd maskinist vid namn Ture Eklund. Ture hade kontrakt med fabriken (detta var före kollektivavtalens tid) om anställning och även om 3 månaders uppsägningstid vid eventuell uppsägning. Ture blev nu informerad om sitt omedelbara avsked och ingen anledning framfördes. Så här står det ordagrant (nu blir det något gammal svenska) ”På förfrågan hos vederbörande vad som föranlett avskedandet av mannen i fråga var det ingen som kunde ge något besked. Att det icke var brist på arbetsvillighet och plikttrohet visar följande sammandrag över arbetstiden per år sedan år 1896.” År 1896 arbetade Ture 303 ordinarie 12 timmarsskift samt 557 övertidstimmar som tillsammans gjorde 346 skift och med endast 17 söndagar fria. Och följande år blev det 294 ordinarie skift men då 594 övertidstimmar och endast 12 söndagar fria.

Vi kan även citera en lokal kyrkoherde som besökte bolagets fabrik och uppges utbrustit ”Nog har väl jag vetat att

TOMMY CLAESSON
avdelningsordförande

Jag som relativt ny ordförande för Avd.2 i Skutskär har haft väldigt stor nytta av distriktet i mitt arbete.
När jag började i maj 2019 så var det bara ett par dagar innan distriktsmötet i Grisslehamn, där jag fick börja med att lära känna alla i distriktet och skapa ett stort kontaktnät från start. Det var mycket enklare att ta kontakt med övriga ordföringar när vi hade träffats och det blev till sedan en jättestor hjälp för mig under mitt första år. Jag kände då att jag kunde vända mig till vem som helst inom distriktet för att ställa mina okunniga frågor utan att känna mig dum.
Distriktsmötena är en mycket viktig del i den fackliga organisationen, där vi från dom olika avdelningarna kan träffas och diskutera våra olika problem och tillsammans hitta lösningar på dessa i stället för att bara sitta på egen kammare. För många gånger så har någon redan löst problemet sedan tidigare och man slipper då uppfinna hjulet igen.
Den stora fördelen som jag ser det med distrikten är att man aldrig behöver känna sig ensam i sitt fackliga arbete (Starkare tillsammans).

Bergslaget var ett mäktigt bolag men att man höll sig med ett eget helvete visste jag inte" Årtal på detta har vi inte men det rör sig om ca 1920 talet.

Så man kan förstå vikten av att organisera sig bland arbetarna.

1920 bildades då Pappersarbetarförbundet och Skutskär fick avdelningsnummer 2. Anledningen till att det blev nummer 2 har vi hört flera förklaringar till men vi vet inte vilken av dem som stämmer. År 1928 och 1932 var det oroligt för avdelningen dessa år så blev det konflikt vid löneförhandlingar.

Det kan tyckas att vikten av fackligt arbete var viktigt förr men det är minst lika viktigt idag som igår. Fackföreningsrörelsen står inför stora utmaningar och nytt politiskt landskap men en sak har inte förändrats. Grunden för allt fackligt arbete är det fackliga medlemskapet.

Avdelningsstyrelse

AVD 3 - KARSKÄR

Peo som jag kallas av de flesta valdes till ny ordförande i april 2022 efter Kjell Olsson.

Jag har under många år varit fackligt engagerad, bland annat som skydds- och huvudskyddsombudsersättare vid Lut & Kraft och valberedningens ordförande vid avdelning 3

Facket bildas.

5 juni 1913 bildades facket vid Karskär när man blev avdelning 58 av Svenska Sågverksindustriarbetareförbundet efter en längre strejk.

Under vintern 1916 behandlade avdelningen i Karskär ett cirkulär där det föreslogs att bilda ett eget förbund för cellulosa och pappersbrukarbetare. Cirkuläret upptogs till behandling och beslutet blev att yrka avslag i frågan. Där kom emellertid avdelningar att ändra sig.

Sista sågverks kongress 1919 lämnade avdelningen 58 i Karskär den motion som ledde till att Pappersindustriarbetareförbundet bildades.

Pappers avdelning 3 bildas.

När förbundet startade från 1 oktober 1920 redovisades 31 avdelningar med 5462 medlemmar. Vid årsskiftet 1920–1921 hade förbundet ökat till 37 avdelningar och 6351 medlemmar. Vid Karskär var man missnöjd för att man som initiativtagare inte fick avdelningsnummer 1. Avdelningarna i Fagervik och Skutskär kom först med de formella papperen. I stället blev det avdelning 3 Karskär av Svenska Pappersindustri arbetarförbundet.

Avdelning 3 idag

Avdelningen har ca 550 yrkesverksamma medlemmar. Styrelsen består av nio ordinarie ledamöter och sex ersättare.

Ordförande och samordnande huvudskyddsombud jobbar heltid, övriga styrelseledamöter och ersättare har sitt huvudsakliga arbete på fabriken. Avdelningens uppgifter handlar bland annat om förhandlings, arbetsmiljö, rehab, försäkrings, ungdoms, studie, skiftschema, mångfaldsfrågor med ansvariga personer för varje område.

Utöver styrelsen finns ca 45 skyddsombud ute på olika avdelningar.

Framtida utmaningar.

Avdelningen har sedan några år påbörjat succession för framtiden, framför allt inom skyddsombudskåren, men även inom styrelsen. I samband med de diskussionerna utökades styrelsen med tre ersättare för kommande succession.

Vid årsmötet 2022 tappade vi tre erfarna ledamöter som nu ersatts av tre nya ledamöter.

Vi har en bra blandning av yngre och äldre ombud som säkert kommer att ha en plats i styrelsen inom några år, då i stort sett alla som har varit med länge slutat i styrelsen.

Nyrekrytering till styrelsen är ett ständigt pågående jobb, tyvärr ser vi att det blir färre personer som vill ställa upp som skyddsombud och ta på sig styrelseuppdrag.

Verksamheten

Vi hade under flera år haft ett svalt förhållande till företaget och trivseln blev under lång tid sämre, bland annat på grund av stora neddragningar på kollektivsidan och flera organisationsförändringar samt chefer som inte har varit samarbetsvilliga.

Nu har vi äntligen börjat se en förändring. Det har vänt till det bättre sen något år tillbaka, mycket tack vare en ny fabrikschef som Pappers fått en bra relation till. Men det finns mer att göra inom det här området och det är fabrikschefen fullt medveten om.

Aktiviteter just nu

Styrelsen har varit i Rånäs på Kick Off och verksamhetsplaneringsdagar för att ta fram förslag på verksamhetsplan för 2023–2025. Jag har varit på en ordförandeutbildning på förbundet, vilket var riktigt bra för oss nya ordföringar.

Trivselfrågan står högt på agendan och vi jobbar med den hela tiden. En del chefer har bytts ut, gruppsamordnare på skift har införts vid Kartongbruket och nu fortsätter arbetet med införande av gruppsamordnare vid massabruket. Det pågår revidering av lokalavtalen med BillerudKorsnäs Swedpaper och Göranssons. Utöver det pågår förberedelser inför Pappers kongress och ett skyddsombudsval som ska genomföras under hösten. Likaså planering för avd 3s verksamhet under 2023 och mycket annat.

Per Olov Olsson
Ordförande avd 3

Avd. 3 styrelse

AVD 4 - FORS

Om fabriken

Fors är verksam vid ett pappersbruk och CTMP-fabrik i Fors nordost om Avesta, Dalarnas län. Pappersbruket startade 1952, samtidigt med ett träsliperi vilket lades ned 1996. På arbetsplatsen fanns tidigare en sulfitfabrik startad 1895, vilken lades ned 1940. TMP-tillverkning startade 1976, vilken byggdes om till CTMP 1983. Avdelning 106 av Grov och Fabriks bildades 1906, men föll samman 1909. Den 13 juli 1913 startade avd 50 av Sågverks, som gick med i Pappers från starten den 1 oktober 1920.

Om avdelningen

Vår avdelning bildades 1913 och från början hette vi Sågverksarbetareförbundet avdelning 50 men år 1920 blev vi Pappersindustriarbetareförbundet avdelning 4.

Vi organiserar pappersarbetarna hos Stora Enso Fors AB och vi är ca 350 aktiva medlemmar.

Pappers avd. 4 finns i Fors som ligger i södra Dalarna 1,5 mil från Avesta.

Förutom de anställda i Stora Enso Fors AB så organiserar vi Lager Nordanö där Truck Service AB finns. De hanterar material från Fors bruk. Vi organiserar även de som arbetar för Pålgårds & Söner i Fors. Det är de som driver vedgården hos oss men då för Stora Enso Skogs räkning.

Vi har ca 40 förtroendevalda i avdelningen som arbetar för ett bättre arbetsliv för våra medlemmar.

Kartongfabriken 1950 arkitekt: Ralph Erskinez

MARKUS AUTIO
avdelningsordförande

Första gången jag fick följa med på ett distriktsmöte var 2008, då var vi i Falun. Väl där fick jag en bra inblick i hur förbundet fungerar och vilka utmaningar man stod inför, både förbundet i stort och de olika avdelningarna. Gävle/Dala distriktet bestod då av sju avdelningar, tyvärr la man ner Norrsundet efter något år och då blev vi sex stycken istället. Avdelning 50 fick ju även de sitt öde beseglat nyligen då arbetsgivaren valde att lägga ner produktionen, och kommer tyvärr att försvinna som fysisk avdelning. Glädjande nog kommer vi dock få fortsätta vara sex avdelningar då vi nu får ett tillskott i distriktet i form av Tumba bruk, avd 76. Tumba är den nyaste avdelningen i Pappers och det ska bli ett sant nöje att få träffa dem.

Det bästa med distriktsmötena tycker jag ändå är att man lär känna folk och skaffar sig ett nätverk för framtiden. Sen att det huvudsakligen är trevliga personer som är med det hjälper ju till det också. Min känsla är att man kan ta upp vad som helst på våra möten utan att nånsin bli idiotförklarad. Det är endast hjälpande och uppmuntrande ord som kommer från gruppen vilket såklart är väldigt skönt, inte minst när man är ny och kanske inte hunnit sätta sig in ordentligt i allt. Just därför är distriktsmötena ett perfekt forum att ta med nyvalda styrelsemedlemmar till för att de ska kunna börja sin fackliga resa inom Pappers och distriktet.

Även utanför distriktsmötet har vi kontakt med varandra i en massa olika frågor. Vi hjälps åt och stöttar varandra, och man har märkt att om det sker något i en fabrik så kommer det i närtid ske i någon annan fabrik. Att arbetsgivarsidan pratar med varandra även de, det kan vi räkna med.

Vårt distrikt har för mig betytt oerhört mycket, med så många kloka och härliga människor som jag har fått chansen att lära känna och fått chansen att lära mig saker av. Vissa personer är idag fortfarande kvar i förbundet medan andra med ålderns rätt lämnat för att bli statsanställda i stället.

Avdelningstyrelse

AVD 50 - KVARNSVEDEN

Redan 1901 gjordes första försöket att bilda fackförening vid Kvarnsvedens Pappersbruk som startade 1900, men från företagets håll så ville man inte det.

Istället så avskedades de 53 arbetare som stödde bildandet av fackförening en efter en, och därmed blev de också av med bostäderna som bolaget ägde.

De blev därmed tvungna att flytta från orten för att kunna få ett nytt arbete, så juni 1902 upplöstes facket.

Sen 1906 gjordes ett nytt försök att bilda fackförening och redan efter 10 dagar så hade 350 arbetare anslutit sig av de ca 500 arbetare som fanns i bruket.

Men vid storstrejken 1909 när den var över så hämnades arbetsgivaren, genom att föra upp ett hundratal medlemmar på en så kallad ”svart lista” vilket betydde att de i praktiken blev utestängda från arbete inom industrin. Ett flertal av dem utvandrade till Amerika.

Så hösten 1912 lades återigen facket ner efter att försökt hålla igång den flera år.

Men 5 juli 1914 föddes det som senare blev Pappers avd 50, men då var det inom Grov o Fabriksarbetareförbundet, det var då bara ett 30-tal medlemmar.

Och det gick trögt att öka medlemstalet så fyra år senare var det bara 204 medlemmar.

Pappersindustriarbetareförbundet bildades 1920 och vi från Kvarnsveden gick in 1921 så därmed blev vi avd 50.

Mycket har hänt genom åren, men det som vi tycker är den absolut största framgången för avd 50 Kvarnsveden är det året-runt-avtal som vi skrev gemensamt med företaget 2004.

Då var Sonny Waern ordförande efter att Anders Wiklund kom in i Riksdagen 2002.

Det var vår tidigare ordförande Anders Wiklund som kom med ide’n som betydde att vi sänkte årsarbetstiden till 1460 tim som normalt ligger på 1616 tim.

Det betyder att skiftarbetarna jobbade 6 dagar för att sen vara lediga 6 dagar och vi fick därmed också anställa ett helt skiftlag till dvs ca 100 personer. (inga utfyllnads-skift och även dagarbetarna fick mindre årsarbetstid)

Vi fick ha det i 10 år innan nedgången inom pappersbranschen kom som 2014 resulterade i att vi fick gå tillbaka till 5 skiftlag. (Året runt driften upphörde) Samma år som Pappers avd 50 fyllde 100 år.

Men vi är övertygade om att det schema vi hade är ett framtidsschema för alla som är skiftarbetare och även skapar fler jobb för hela samhället.

Dråpslaget för Kvarnsvedens Pappersbruk och även avd 50 kom april 2021

MBL-info 20/4 av StoraEnso koncernchef Annika Bresky meddelade beslut om nedläggningsplan för KP under Q 3 dvs september -21. Berör 440 personer inkl CSC (försäljningsorg)

Vi avslutade förhandlingarna 31 aug om nedläggningen och uppsägningarna som trädde i kraft 1 oktober då tillverkningen av massa och papper avslutades tot 30 sept. (kl 09:37)

Bruket stoppades den sista september, positivt mitt i all bedrövelse att de anställda verkat kunna hantera situationen med nedläggning någorlunda bra. Det finns en stark sammanhållning och man stöttade varandra på ett föredömligt sätt ute i organisationen.

Rengöring och nedstängningsarbete pågick för alla 6 veckor dvs till 11 nov.

Vilket betyder att från starten 1900 av Kvarnsvedens Pappersbruk blev det 121 år av produktion och arbete inom bruket.

Antalet medlemmar i avd.50 vid årets slut (2021) var 353 varav 26 kvinnor (ej org 4 st). I KP fanns 261 aktiva medlemmar varav 17 kvinnor. Hos Valmet (valsslipen) arbetade 9 medlemmar varav 2 var kvinnor samt hos Pålgård (Tägten) arbetade 11 st varav 11 är medlemmar. (samtliga män). Tot antal i avd 50 inkl pensionärer var 479 st.

Anslutningsgraden i avd.50 i KP vid årets slut var 98,5 %.

Avd 50 sista styrelse består av: Anders Pettersson - ordf, Patrik Aronsson - vice ordf, Göran Israelsson - kassör, Conny Wallén - sekr, Peter Johansson - studieorg, Jan Grundelius - vice sekr. vakant vice kassör.

Styrelsesuppleanter: Erik Johansson och Jerker Tangen.

AHSO: Jan Grundelius

Men besked kom i år att Northvolt förvärvar hela bruksområdet och ska bygga en batterifabrik som ska komma igång under 2024, så det ser ut att finnas en framtid för industrin och därmed arbetstillfällen för hela regionen. Däremot så är det inom Metalls område så Pappers avd 50 kommer ej att finnas kvar i framtiden.

Slutdatum för avd 50 inom Pappersindustriarbetareförbundet är ej klart än, men inom ca ett halvår kommer det att ske. Och då överförs de kvarvarande medlemmarna till avd 111 Grycksbo som är närliggande och som vi har haft mycket bra samarbete under alla år inom Pappers. (Grycksbo hörde tidigare till StoraEnso men blev sålt 2006)

Avdelningsstyrelse

AVD 68 - HALLSTAVIK

Hallstavik ligger i det natursköna Roslagen, nära till havet. Vi är ca 300 medlemmar i Pappers AVD 68 som bestämt vårdar de djupa och starka fackliga traditionerna. Vi är fasta som ett berg i vår uppfattning att skydda våra rättigheter på arbetsmarknaden! Varje medlem är unik och viktig men bara tillsammans är vi tillräckligt starka att kunna skydda våra intressen. Vi värnar om varje medlem eftersom vi vet att ingen kedja är starkare än sin svagaste länk!

Lite om vår historia. Anläggningsarbetarna som byggde Hallsta pappersbruk, under åren 1913-1915, var de första att bedriva något som kan kallas facklig verksamhet i Hallsta by. Den var dåligt organiserad och i huvudsak inriktad på lönefrågan. De arbetare som 1915 sökte sig till Hallsta för att vid det nya pappersbruket söka sin framtida utkomst var också de som mer systematiskt organiserade det fackliga arbetet. Många var redan organiserade och hade erfarenhet med sig. Flera kom från Holmens Bruk i Norrköping och faktum är att de första mötena hölls i östgötastaden. Det första fackföreningsmötet i Hallsta hölls söndagen den 26 september 1915 och det är också detta datum som kom att räknas som den dag då vår fackförening bildades. Vid denna tidpunkt fanns ännu inte Pappersindustriarbetareförbundet utan vi tillhörde Svenska Grov- och Fabriksarbetareförbundet och vårt avdelningsnummer var 43. Redan från början verkade vår avdelning för att bilda ett särskilt Pappersarbetarförbund.

Från arbetarna i Norrköping fick Hallsta-arbetarna en uppmaning att så fort som möjligt ta initiativ till en kooperativ affär i Hallsta. Matpriset var en viktig fråga och avdelningens första förhandling handlade om matpriserna på bolagets servering. Den blev framgångsrik och matpriset sänktes.

I december 1915 slöts det första kollektivavtalet och timlönen varierade mellan 35 till 43 öre i timmen. Vägare och syraberedare var bäst betalda. Avdelningens första konflikt kom i juni 1917 och den utlösande faktorn var att en tidigare fri passage nu var stängd av en låst grind. Konflikten kom att kallas ”grind-strejken”. Grinden förblev låst!

1920 bildades till slut Svenska pappersindustriarbetare-

förbundet, men det dröjde ända tills november 1921 innan avdelningen, efter en omröstning, beslutar sig för att ansluta sig till det nya förbundet. Det var då vi döptes till avdelning 68.

En av de mest kända profilerna i vår avdelning är Roine Carlsson. Han började karriären som reparatör vid Hallstaviks pappersbruk och avslutade den som försvarsminister i Ingvar Carlssons regering.

ALEKSANDAR SRNDOVIC
avdelningsordförande

Har alltid sagt att Pappers organisationsform är den bästa fackförenings form jag har sett. Den är platt och superdemokratiskt som är högt värderande just när det gäller det en fackförening. Pappers lokala expedition ligger vid varje fabrik. Pappers förbundsordförande kan nås på telefon utan minsta lilla fördröjning. En viktig kugge i förbundets maskineri är våra 6 distrikt. Distriktsmöten prioriterar man alltid. Varför det? Jo, man har alltid både trevligt umgänge med fantastiska människor och samtidigt välspäckad agenda som erbjuder alltid spännande och lärorika debatter. På mitt första möte i Gävle såg jag klart vilken bred kompetens mina kollegor från andra avdelningar har. Undrade om jag själv kommer bli lika duktig någon gång. Idag 20 år efter förstår man att bl a just de mötena var inskolning till det man är. Idag är man själv ett slags veteran. Just den sammansättning på mötet – avdelningarnas förtroendevalda och förbundets funktionärer är ett vinnande koncept. Det jag uppskattar mest är just öppenhet utan reservation. Man vågar tycka till och lägger mycket energi i argumentation. Man är inte alltid överens om allt. Det fanns möten där distriktet var helt oense med förbundets ledning. Men det var viktigt för ledningen att höra. Avdelningarna tack vare distrikts arbete fördjupade samarbetet. Man besöker varandra och tar del av avdelningarnas goda resultat lokalt. Vi är aldrig konkurrenter till varann! En stark avdelning i Dalarna eller Gävle bidrar med sin erfarenhet till att även fackliga verksamheten här i Hallsta stärks. Det enda negativa jag kommer på är att vi tappar i distriktarbetet goda vänner på grund av pension. Som tur finns alltid fantastiskt återväxt!

Avdelningstyrelse - Översta raden: Anders Lidén, Karolin Hast, Gunnar Hanze, Anders Wiklund, Emma Sjögren
Nedersta raden från vänster: Tommy Croon, Mikael Holmberg, Lars-Åke Gardehed och Aleksandar Srndovic

AVD 111 - GRYCKSBO

Avdelning har trots sitt höga nummer precis som pappersbruket i Grycksbo varit med länge. Det behövdes dock nästan 170 års papperstillverkning innan fackrörelsen kunde slå rot en junidag 1907 när Grycksbo Fabriksarbetares fackförening kunde se dagens ljus. De anslöt sig till Grov och Fabriksarbetareförbundet och föreningens första ordförande blev Arthur Söderberg. (Hela ordförandelängden finns på avdelningens hemsida http://pappers111.se/wp-content/uploads/2022/03/Ordforandelangd-rev-2022.pdf)

1908 bytte man namn till Grycksbo Arbetares fackförening och 1911 bytte man namn på nytt till Grycksbo Pappersarbetares fackförening. 1925 anslöt man sig till Svenska Pappersarbetareförbundet och blir tilldelad Avdelning 111.

En stor hjärtefråga var att få till ett lokalavtal och det dröjer ända fram tills 1919 innan det första avtalet var påskrivet. En av anledningarna var att arbetsledningen såg det som en risk att högre löner kunde göra arbetarna slöa och mindre arbetsamma.

Även om det har gått över hundra år så är varken medlemmarnas önskemål eller vårt arbete så avlägset från den ursprungliga hjärtefrågan då arbetarnas viktigaste frågor (enligt Pappers undersökning 2021) är löneutveckling och anställningstrygghet och avdelningen arbetar för att arbetarna ska ha en så bra arbetsmiljö (både fysiskt och psykosocialt) som möjligt. Stort fokus i löneutvecklingen kommer att ligga på att ge medlemmarna fler och bättre förmåner för att på det sättet leda till mer pengar över när räkningarna är betalda. I samma anda kommer vi arbeta hårt för att förbättra arbetsmiljön genom förändringar med fokus på välmående som leder till nöjdare och gladare medarbetare.

Avdelningen består idag av strax över 300 medlemmar varav 250 är yrkesverksamma på arbetsplatserna Arctic Paper Grycksbo och Ahlström-Munksjö Falun. Av dessa är 18,7% kvinnor och vår medelålder är relativt hög med 54 år.

Vi har efter några års distanstagande startat upp medlemsaktiviteterna igen genom att skapa en aktivitetskommitté som hjälper till att planera och utföra medlemsaktiviteter. Dessutom har vi för att hålla liv i engagemanget från eventet Ung 2022 även skapat en liknande grupp för det yngre gardet.

Säkerheten är ett jätteviktigt område att arbeta med för vår avdelning vilket återspeglar sig i att styrelsen består till majoriteten av SKO-ombud, gamla, nuvarande och förhoppningsvis kommande. Avdelningens skyddsorganisation är som en levande organism som ständigt förändras och i skrivande stund består den utav SHSO (tillika AHSO), fem huvudskyddsombud och 22 SKO-ombud.

Styrelsen består av en mix av gammalt och nytt, där vi har några stolta ägare utav Pappers Guldnål (förtroendevald i 25 år) och några fackliga nybörjare. Under 2021 och 2022

tappade styrelsen mer än en hel ålderspensionär i förtroendevalda år när tre personer valt att dra sig tillbaka från brukslivet för att i stället satsa på en pensionskarriär. I och med detta påbörjade vi en generationsväxling genom att ge fler unga chansen till att ingå i styrelsen.

Min första kontakt med distriktet Gävle-Dala var på distriktsmötet i oktober 2019 där jag som nybliven förtroendevald var medbjuden för att skriva protokoll. Trots att jag var helt ny så blev jag direkt mottagen som en i gänget. Jag märkte snabbt, och förundrades över vilken enorm kunskap som personerna som satt där ”runt det runda bordet” förfogade över, en visdom de bara väntade på att få dela med sig av.

Distriktsmötets syfte är att få del av aktuell information, att skapa kontaktnät och att få veta hur andra avdelningar har löst liknande frågeställningar som vi själva brottas med. Senare har jag kommit att inse att detta (precis som kulturinslaget) bara är en bonus.

Men där och då var det mycket som var nytt och eftersom simultankapacitet inte hör till mina starkaste sidor gick mitt fokus åt till att föra anteckningar vilket gjorde att jag inte kunde interagera i den utsträckningen som jag gärna hade önskat.

Under våren 2021 blir jag vald till ordförande i avdelning 111 och det är nu jag märker att distriktsmötena är så mycket mer än möten för informationsutbyte. Det är en glad diskussionsplattform där allas tankar och åsikter är lika viktiga, vare sig du är en rutinerad avdelningsordförande eller är helt grön som förtroendevald. Här diskuteras i goda vänner lag allt som berör vårt fackliga arbete (och en del som inte gör det) med det gemensamma att det inte finns några dumma frågor. Vidare byggs broar mellan avdelningarna och personliga vänskapsband som sträcker sig längre än någon mandatperiod.

Samarbetet slutar inte bara för att distriktsmötet tar slut, utan vi fortsätter att utbyta arbetssätt och att bolla idéer året om. Distriktet har tagit mig under sina vingar och underlättat min första tid som ordförande. Jag har haft stor nytta av ”mimers brunn” och hoppas en dag kunna återgälda detta som en av distriktets vise åldermän.

Gävle-Dala distriktet vilar på starka anor och traditioner, för trots att personer och avdelningar byts ut så är det samma engagemang som driver distriktet framåt. Det känns osannolikt att jag kommer var med och fira distriktets 200 årsjubileum men att få vara med och fira denna välmående hundraåring, det är en ära.

MARTIN AKURHED
Avdelningsordförande

Avdelningsstyrelse

Anders Lindberg

Carola Winlöf

Fredrik Halfvarsson

Kent Danielsson

Liisa Blomgren

Petra Eriksson

Thomas Lundh

FÖRBUNDSORDFÖRANDENS SYN PÅ DISTRIKTET

En hundraåring med kulturen i blodet

När det kommer till att berätta om just Gävle-Dalas distrikts historia ska jag erkänna direkt att jag inte är den bäst lämpade personen då jag har min bakgrund i Östra distriktet. Däremot är jag övertygad om att jag kommer lära mig en hel del om Gävle-Dalas distrikt genom att läsa andras anekdoter och berättelser i detta nummer. Det ser jag verkligen fram emot!

Jag vill dock ägna lite tid och tanke åt distriktens betydelse inom Pappers.

För egen del minns jag mitt allra första distriktsmöte, det bör ha varit 1996 om jag inte minns fel. Då satt jag med i styrelsen för avdelning 54 och vår ordförande, Gunilla, satt med i förbundsstyrelsen och var således ordförande på Östra distriktets möten. Hon bjöd med mig och jag kommer ihåg att det var en stor ära för mig att få vara med. Utöver äran var det också otroligt lärorikt; både att delta på mötet och att hänga med på kvällen då erfarenheter utbyttes om allt mellan himmel och jord. Just den gången pratades det framför allt om förhandlingar, arbetsmiljö och energipolitik. Det uppstod en gemenskap och jag kände mig välkommen från första stund. Många av oss deltagare som träffades då har fortsatt att ge varandra tips och råd genom åren. Vissa gånger har vi försökt oss på att även lösa världsproblem med ibland, måste erkännas, något oklar utgång.

Men just tryggheten i att ha någon att fråga, en ordförande från en annan avdelning som har upplevt det du just då brottas med, det är det fina med distrikten tycker jag.

2015 började jag som förhandlare på Pappers och fick då för första gången vara med på andra distrikts möten. Jag minns att jag var lite spänd inför mitt första möte i Gävle-Dala. Där kunde de vara lite tuffa att ha att göra med hade jag hört.

Min erfarenhet nu är dock att det alltid är seriösa och bra samtal och många gånger har vi lyckats borra djupt i viktiga frågor. Det resulterar i att frågorna till ombudsmän och andra från förbundskontoret ibland kanske blir svåra

att svara på. Ni är ett distrikt som håller på traditioner och idag faktiskt det enda som alltid har ett kulturinslag när det är dags att träffas. Förutom att det är trevligt så är det tydligt att musik, poesi, konst och andra kulturformer har betytt mycket för arbetarrörelsen i alla tider. Som en liten parentes så hävdar jag, utan någon vetenskaplig grund, att den kommunala musikskolan inte hade funnits utan arbetarrörelsens musik- och kulturintresse. Ur den har många svenska musikexporter sprungit. Så fortsätt med er tradition!

Men åter till distriktet och distriktsmötena i Gävle-Dala. Avdelningsrapporterna tas på stort allvar och det var här jag först kom i kontakt med det som kallas heta stolen. För er oinvigda så får en av deltagarna råd och tips i en, för denne, komplex fråga. Frågan skickas in i god tid innan så att de andra kan förbereda sig. Det kan exempelvis handla om hur du ska hantera ett ärende där du företräder en person med missbruksproblematik eller om MBL-förhandlingar angående en omorganisation på arbetsplatsen.

Idag utgörs distriktet av Avd.2 Skutskär, Avd.3 Karskär, Avd.111 Grycksbo, Avd.4 Fors, Avd.68 Hallstavik, Avd.50 Kvarnsveden samt, förbundets senaste tillskott, Avd. 76 Tumbabruk. Min önskan och förväntan är att ni fortsätter att hålla på traditioner. Gör det samtidigt med ett öppet sinne så att även nya idéer och inslag välkomnas. Välkomna också våra nya vänner från Tumbabruk med öppna armar. De har inte Pappers kultur med sig. Den ska vi gemensamt hjälpa dem in i. Stort grattis till 100-åringen!

Pontus Georgsson
Förbundsordförande

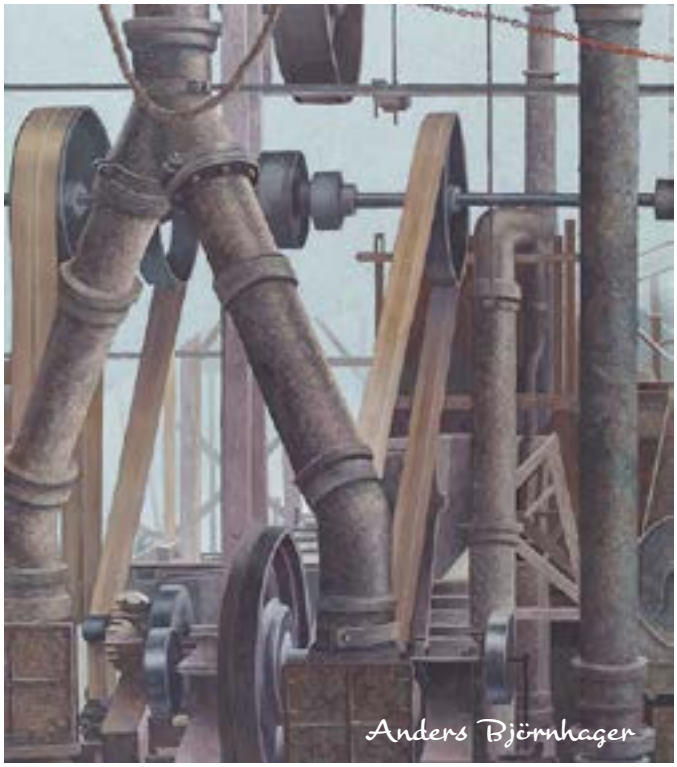

Gävle-Dala distriktsmöte Falun 12 okt 2017 - Pontus som föredragande

NÅGRA ORD FRÅN DISTRIKTETS GAMMLA TROTJÄNARE

LARS-GÖRAN JOHANSSON - avd 111

Lars-Göran Johansson, distriktsordförande i perioden mellan 1993 - 2017

När jag valdes till arbetsställets huvudskyddsombud 1984, och en kort tid senare även till studieorganisatör, blev det också en omedelbar koppling till distriktsverksamheten.

Pappers distrikt hade vid den tiden fortfarande egen ekonomi, och Gävle Dala - distriktet var ganska väl försedda med medel.

Detta berodde inte minst på att dåvarande distriktsledning gjorde allt för att få andra att betalade våra resor och sammankomster.

Korsnäsbolaget stod ofta för en del av kostnaderna, Konsum, Folksam med flera vars ursprung fanns att söka bland folkrörelsen bidrog på sitt sätt.

Det var nästan stående punkter på agendan, att besöka Folksam, eller Sparbanken vid mötena, och i extremfallet även Fonus vid något tillfälle.

Intressant nog vägrade alltid Stora Kopparbergs Bergslags AB att bidra, förutom Skutskärs lokala ledning. Trots vackra ord om medarbetarna, ansågs tydligen facket som något katten släpat in

Resandet till lämpliga sponsorer fick en av förbundskontorets funktionärer att kalla vårt distrikt för ”ett resande teatersällskap”.

Studieorganisatörskonferensen gick sedan många år tillbaka till Åland, vi besökte ibland finska kollegor. Det fanns dessutom ett konferens- och studiesamarbete med Södra Norrlands distrikt.

Redan på en av de första resorna som studieorganisatör, förvånades jag över att distriktskassören inte litade på annat än kontanter, och därför gick omkring med hela eller stora delar av kassan i sin väska, eller i värsta fallet i en plastpåse från Konsum.

Minnesvärt är den resa vi gjorde till Finland i slutet på april 1986. När bussen rullade mot avresehamnen, hördes

på radion att förhöjda värden av radioaktivitet uppmätts utanför Forsmark, och felsökning pågick på kraftverket.

Ingen reagerade väl på detta just då, och vi åkte över till Finland, hade våra möten internt, och med våra finska fackliga kollegor. Först när vi kom hem, möttes vi av krigsliknande tidningslöpsedlar. Kärnkraftsolycka i Ukraina, Tjernobyl hade flugit i luften, Gävletrakten kontaminerad.

Om detta hade inget skrivits i Finland under vår vistelse där. Kanske väntade man fortfarande på att grannen i öster skulle släppa nyheten officiellt.

Trots kringflackandet höll mötena en hög ideologisk och praktisk kvalité. Det här var inte nöjesresor, utan varje möte hade ett noga förberett tema eller ämne att hantera.

Det kom nog som en chock, när förbundet beslöt att distrikten skulle likformas mer, och att man inte längre skulle ha egna medel, utan förbundet skulle stå för utgifterna.

Många av de äldre såg detta som ett direkt angrepp på distriktens självständighet. Diskussionens vågor gick höga under en period, men sett till hela förbundet, och till samtliga distrikt, var självklart beslutet rätt. Förutsättningarna blev mer likartade, oberoende av var i landet man verkade.

Gävle Dala fortsatte med sina ordförande, huvudskyddsombuds och studieorganisatörskonferenser ännu en tid, vilket var värdefullt att alla tre funktionerna fanns på ett gemensamt möte. Dessa möten kunde inte ersätta ordinarie distriktsmöten, med förbundsmedverkan, och under ledning av förbundsstyrelseledamoten, men var ett bra komplement. Längre fram valde många att bekosta extra deltagande på distriktsmötena direkt via avdelningarna, så att fler än ordförande kunde delta. Detta gjorde att våra möten var lätta att fylla med meningsfullt innehåll.

Om distriktet nu fyller 100 år, hoppas jag som ändå deltagit i en tredjedel av dess historia, att distriktet får fortleva också i framtida organisationsförändringar i förbundet.

Jag har under åren träffat många ärliga och duktiga förtroendevalda, som brunnit för medlemmarnas bästa, men också för vår bransch fortlevnad. Ingen nämnd men ingen glömd.

I vart fall Gävle – Dala har varit till nytta för medlemmarna, avdelningarna och dess förtroendevalda.

Kepsen av för jubilaren.

Lars Göran Johansson

Distriktsmöte 2011 i Skebobruk

Blandade minnen från Pappers Gävle-Daladistrikt

Mitt första distriktsmöte hölls någon gång under 1990-talets senare hälft. Hemma i avdelning 3 Karskär var vi vid den här tiden uppslukade av vårt lokala fackliga arbete. Verksamheten i övriga förbundet behandlade vi med visst lättsinne. Att utse deltagare i distrikts- och förbundsmöten var förknippat med stånk och stön. När jag första gången deltog i ett distriktsmöte var det följaktligen som reserv, eftersom ordföranden var upptagen med annat. Mötet hölls på det nu tyvärr delvis nedbrunna och till bostadshus återuppbyggda Grand Central Hotel i Gävle. Till att börja med upplevde jag att de övriga deltagarna betraktade mig med viss skepsis (möjligen berättigad), men detta släppte snart och jag uppskattade att få ta del av erfarenheter från deras avdelningar.

Under mötets första timmar rapporterade avdelningarna vad som var aktuellt i de egna fabrikerna: drift, lönsamhet, investeringar, problem, personalsituation, arbetsmiljö, den fackliga organisationen, etc. Allt detta var intressant att höra, men under senare möten började en viss upprepning göra sig gällande. Jag minns särskilt den sedvanliga inledningen från avdelning 4: "Stilla flyter Forsån". Efter några år bestämdes att denna rapportering skulle ske skriftligt och skickas ut en tid före mötet. Det sparade mötestid, men frågan är om de ibland ganska bastanta rapporterna blev så noga lästa alla gånger.

Mötena leddes av Lars-Göran Johansson från avd 111 Grycksbo, tillika distriktets representant i förbundsstyrelsen och älskare av piprökning och mörkt öl. Under mötena, som han ledde med fast hand, ägnade han sig även åt vad som verkade vara ett synnerligen flitigt antecknande. Vid närmare granskning kunde man dock se att anteckningsblocken, utöver de egentliga anteckningarna, till stor del fylldes av mystiska bilder och krumelurer.

Mötesplatserna skiftade. Vissa var särskilt populära och återkom regelbundet. En sådan var Hotell Havsbaden i Grisslehamn, där vanligen en båtresa till Åland ingick i programmet. Det konstigaste stället var nog Star Hotel i Avesta. Det vilade likt en stor padda ovanpå det lokala köpcentret. Det var stort men tämligen ödsligt. Man kunde ana en svunnen storhetstid med trängsel, livlig groggkonsumtion och svettdrypande styrdans, allt nu sorgligen försvunnet in i en dimmig forntid. Långa korridorer ekade

tomma och jag kom att tänka på den gamla skräckfilmen "The Shining". Av någon märklig anledning var hotellet, trots sin placering i inlandet, inrett i marin stil. På tavlor och i montrar stävade stolta segelfartyg på böljan blå. Var månne inredningen köpt begagnad av något sjöfartshotell som gått i konkurs? Hur som helst förstärktes Star Hotels bedagade framtoning kraftigt när en kvinnlig deltagare tilldelades ett hotellrum draperat i tjocka lager spindelväv.

Förutom de egentliga distriktsmötena förekom mycket studieverksamhet. Jag var under en period studieorganisatör både i min avdelning och i distriktet. Att planera och genomföra utbildningar hör till det roligaste man kan göra i facket. Gemenskapen bland avdelningarnas studieorganisatörer var god och planeringskonferenserna på Lottagården i Älvkarleö hade om kvällarna ofta trivsamma inslag av bastubad.

Förbundet ordnade en ordförandeutbildning i Marbella. Med i vår omgång av detta äventyr var avdelningsordförandena från Gävle-Daladistriktet och östra distriktet. Utbildningen innehöll mycket nyttigt, varav jag vid det här laget tyvärr har glömt det mesta. Desto tydligare minns jag några helt ovidkommande episoder. Dagens Arbetes Göran Widerberg var med på resan. En kväll, under ett improviserat samkväm på förläggningen, bjöd han på spansk folkkonjak av märket Veterano. Flaskans etikett pryds av en tjur, något som medverkade till att jag, aningen okänsligt kanske, dömde ut drycken som "buffelpiss". Örjan Larsson från avdelning 146 Norrsundet tyckte detta var enormt roligt. Han återkom i åratal till denna händelse. Örjan orsakade själv stor munterhet i samband med en utflykt till Gibraltar. Den stora klippan befolkas av engelsmän och apor. De senare visade stort intresse för oss. Örjan var tydligen särskilt tilldragande, för en apa hoppade upp på hans axlar och klamrade sig med ett beslutsamt grepp fast vid hans huvud. Ett kort moment av panik uppstod, men efter några vilda krumsprång kunde Örjan lyckligen befria sig från sin uppvaktning. Den händelsen roade oss andra mycket och jag för den naturligtvis på tal om jag någon gång träffar Örjan.

Jan-Henrik Sandberg
f.d. avdelningsordförande i avd. 3
f.d. förbundsordförande

SONNY WAERN - avd 50

Att representera avdelning 50 i distriktsarbetet var mycket mer än ett vanligt uppdrag! Att träffa kamrater från andra avdelningar var både roligt och nyttigt! Vi har alltid haft en bra ordning på våra möten och vi alltid uppträdde som ett kollektiv. Hade alltid i tanken att just kollektivet vi företräder. Det var alltid pappersarbetarna på våra bruk som prioriterades i våra diskussioner.

Dessutom har vi haft välfyllda dagordningar och använt tiden på ett bra sätt. Ibland räckte inte den till. För att skapa mer tid för diskussion började vi skriva rapporter som skickades till mötesdeltagare några dagar innan distriktsmötet.

En extra krydda på distriktsmöten har varit olika kulturinslag som respektive avdelning arrangerat. Jag tror att det var värdefullt för alla med detta!

Att utbyta erfarenheter var en viktig ingrediens i möten! Våra arbetsgivare sneglar på varandra i olika frågor och då är det viktigt att även vi också måste göra det! Att lära av varandra gagnar våra medlemmar. Bra lösningar och överenskommelser på andra fabrik kunde användas på sitt eget arbetsställe. Även negativa erfarenheter från andra bruk var viktiga att höra. Man kunde med den informationen i bakgrunden förebygga att samma sak inte händer på den egna arbetsplatsen.

Många av distriktets avdelningar har kartlagt verksamheten i sina historiker. Ett värdefullt arbete verkligen! Det krävs ganska stora resurser för att åstadkomma detta. Jag kan tänka mig att en del avdelningar inte har varken ekonomi till att anlita någon som skriver den eller tid att göra jobbet själva. Det finns nog flera exempel på nedlagda avdelningar inom Pappers som det tyvärr inte finns någon historik nedskriven om! Utvecklingen går snabbt och det är svårt att föreställa sig vad det innebär för avdelningarna inom Pappers i framtiden. Skulle önska att avdelningarna som vill kartlägga sin historia men inte har medel att kunna förverkliga det får finansiellt stöd av förbundet.

Roligt att distriktet uppmärksammar hundra år av det fantastiska arbetet! Önskar alla er som representerar den idag all lycka i det framtida arbetet!

Sonny Waern
f.d. avdelningsordförande i avd. 50

JOHNNY KARLSON- avd 68

Jag minns att mitt första distriktsmöte var 1966. Jag var relativt nyvald ordförande och visste knappt att distriktsmötet fanns. Vi var några stycken från avdelning 68 som åkte till Runö folkhögskola där mötet ägde rum. På den tiden var det många avdelningar som tillhörde Gävle-Dala distriktet. Kommer ihåg att utöver erfarenhetsutbytesdelen hade vi både utbildnings och kulturellt inslag i mötet. Vi besökte just den gången Millesgården Museum och skådade fantastiska skulpturer - Carl Milles främsta verk. Där, på Runö lärde jag mig känna Lennart Wiberg Pappers avdelnings 3 ordförande. En driftig karl den Lennart! Genom goda relation ordnade han trevliga resor för distriktsmötes deltagare. Minns att en sommar åkte vi till Björneborg i Finland. Där utöver det vanliga distriktsmötesformen fick vi möjligheten att besöka några pappersfabriker. På kvällen fick vi bada bastun och hade väldigt trevligt.

På den tiden hade vi distriktsmöten ett under sommaren och ett under hösten. Det under hösten kallade vi ”Mini kongress”. Det var distriktets årsmöte. Där behandlade man avdelningarnas motioner som skulle vidare till Förbundsmötet eller förbundskongressen. Ett bra sätt att diskutera motioner och vässa argumentationen inför förbundsmötet/kongressen!

Distriktsmöten roterade inom Gävle-Dala distriktet. En tradition var att platscheferna övertalades att vara värd och bjuda distriktsmötes deltagare på middag. Då fick de möjligheten att berätta om sin verksamhet.

Distriktsmöten erbjöd en innehållsrik studieverksamhet samt erfarenhetsutbyte. Vi lärde oss väldigt mycket om arbetsrätten, jämställdheten och den optimala arbetsmiljön.

Jag själv var initiator att avdelningarna inom distriktet skickar till varandra egna Lokalavtal. Man kunde alltid vaska fram ett guldkorn som fungerade utmärkt på den egna fabriken.

Johnny Karlson
f.d. avdelningsordförande i avd. 68

ROGER BERGLUND - avd 68

Några reflextioner

Tror att mitt första distriktsmöte var årskonferensen på Folkets Hus i Hallstavik fredagen den 30 oktober 1981. Mötet började kl. 10.00 och vi ombud från avd 68 hade samlats i vårt styrelserum redan kl. 8.00 för att gå igenom dagordningen. Vill också minnas att jag författat två motioner till årskonferensen, bland annat en om höjd övertidsersättning. Året därpå var jag också på min första kongressträff i distriktet, den skedde på Föreningshuset i Bomhus. Inför förbundets kongress diskuterade vi motioner och kommande val.

Mitt sista distriktsmöte var på Grand Hotell i Falun 12-13 oktober 2017. På det mötet blev både jag och Sonny Waern, från avd 50, avtackade vid middagen med varsin tavla av Anders Björnhager. Ett fint minne som hänger på väggen i arbetsrummet.

Det blev sammanlagt 36 år med distriktet och jag deltog i de flesta möten under denna tid, dels som ombud för avd 68 men under den senare delen framför allt som studieorganisatör för distriktet där jag ansvarade för studiekonferenserna för studieorganisatörer och huvudskyddsombud.

Det har varit roliga möten, spännande möten, mycket debatt och idéer men också kultur. Avdelningarna har stimulerat varandra och vi har som distrikt satt avtryck i förbundet på olika vis. Men det har förstås varit tråkigheter också under en sådan lång tid. Till exempel när ordföranden i avd 4 Fors, Bengt Johansson, plötsligt rycktes bort eller när avdelningarna i Hammarby och Norrsundet lades ner.

Det finns även några dråpliga episoder. Det var i senare delen av oktober 1988 och vi var på distriktsmöte i Sandviken. Tre bilar från Hallstavik hade åkt upp och det var en fin höstdag. Lagom till när mötet skulle starta började det snöa lite lätt. Allteftersom timmarna gick tilltog snöandet och när det var dags att åka hem var det full snöstorm. Vi från Hallstavik bestämde att vi skulle hålla ihop

när vi åkte men vi hann inte ens ut ur Sandviken innan vi förlorat kontakten med varandra. I Gävle fastnade vi på en rondell som inte syntes i snödjupet, passagerarna fick knuffa ner mig. Ytterligare intermezzon inträffade; älgar och omkullblåsta träd men den verkliga olyckan hände norr om Forsmark. På en lång raksträcka, utan träd eller annat vid sidan av vägen att orientera sig efter, körde vi, trots låg fart, av vägen och kunde inte ta oss upp för egen maskin. Detta var före mobiltelefonens tid. I detta värsta oväder var det inte många bilar ute på vägarna. Efter lång väntan såg vi ett par billjus närma sig. Vi vågade inte chansa utan ställde oss tvärs över vägen för att bilen skulle stanna. Vi förklarade vår belägenhet och frågade om han kunde försöka dra upp oss ur diket. Bogserlinan kopplades och draget började. Tyvärr var vägbanken en lång och sluttande historia så bilen bara hasade längs med kanten. Sommardäck dessutom. Vi fick korta linan och försöka stå mer tvärs över vägen. Det fungerade bättre och jag fick till sist fäste så jag kom upp på vägen. Tråkigt nog fick jag inte stopp på bilen innan dragkroken gick in i räddarens bakljuspaket. Överlämnade adressen så räkningen från hans verkstad kunde gå hem till mig direkt. I detta läge hade jag gladeligen betalt 10.000 kr bara för att komma därifrån. Sakta fortsatte färden söderöver. Framme i Hallstavik lämnade jag mina medresenärer och då hade ovädret lättat något. Fortsatte mot Norrtälje och det gick över till snöblandat. Väl hemma var det bara regn kvar. Hustrun undrade varför jag kom hem mitt i natten. Det var en fruktansvärd snöstorm svarade jag och hon tittade ut och inte en snöflinga syntes så långt man kunde se. Så kunde ett distriktsmöte också sluta.

Vid ett jubileum är det lätt att slå sig för bröstet. Men jag tror att de flesta aktiva, framförallt i distriktet, håller med att Gävle-Dala sticker ut på flera områden. Några exempel. Det var i vårt distrikt förbundet bildades och hade sitt förbundskontor de tidiga åren. Det var Skutskärspojkarna som ledde förbundet. Fyra av tio förbundsordföranden kommer från Gävle-Dala och två av fyra ordföranden i förbundsstyrelsen före 1945. Vårt distrikt är det enda som är kvar till namnet från det att distrikten inrättades. Huruvida andra distrikt gett ut historiker känner jag inte till men vid 50 års-jubileet 1972 skrev Bengt Östlund en historik och 1993 när distrikten upphörde som egen organisation författade Lennart Wiberg ytterligare en skrift. Så den ni nu håller i handen blir således den tredje i ordningen. Vid samma tillfälle framställdes ett märke (pins) med distriktets logga som motiv, det är vi nog ensamma om. Under flera år genomförde vi särskilda kulturdagar inom

Distriktets märke

distriktet som roterade runt på de olika orterna, kulturmedverkan har också funnits med vid distriktsmöten och studiekonferenser. Vi har även en egen distriktstidning som utkommer oregelbundet (utöver denna har minst fyra avdelningar haft eller har egna avdelningstidningar). När jag efterträdde Kurt Andersson från Skutskär som ledamot i Pappers Organisations- och Studiekommitté (POSK) blev jag samtidigt ”studieorganisatör” i Gävle-Dala. Det innebar att jag på distriktsmötena skulle rapportera från förbundet och vice versa föra upp frågor om studier från distriktet till förbundet samt samla in avdelningarnas studiebehov.

Vi hade årliga studiekonferenser dit vi kallade både studieorganisatörerna och arbetsställets huvudskyddsombud. Vi var nog ensamma om detta men vi såg det som naturligt då en stor del av utbildningen handlade om arbetsmiljöfrågor. Detta var konstruktivt och ledde till att flera kurser gick som pilotkurser i Gävle-Dala innan de hamnade i förbundets utbud, t.ex. rehab- och projektutbildningar men även ungdomskurser och en kvinnokurs.

Under den tid jag fick vara med upplevde jag distriktet som ett kamratgäng där vi hjälpte och stöttade varandra när det krävdes. En som vet är Örjan Larsson som uttryckte det så här när Norrsundet skulle läggas ner; ”Min ventilation, mitt stöd som ordförande, har distriktets möten i Gävle-Dala varit ett otroligt stöd, utan er har det varit än mer ensamt i denna långa resa vi gjort.”

Roger Berglund

KJELL OLSSON - avd 3

Kjell Olsson, tidigare ordförande för Pappers avd 3 under åren 2012 – 2022.

Efter 25 års fackligt arbete för Pappers avd 3 vid BilleRudKorsnäs Gävle bruk, lämnade jag mitt uppdrag som ordförande efter 10 år. Jag kommer att fortsätta en tid som stöd till nya ordförande och även ha andra uppdrag i avd 3. Planen är att jag går i pension någon gång under nästa år.

Grattis till Gävle Daladistriktet 100 år

Den 25 mars 1922 genomfördes första mötet i Gävle för Pappers Gävle Daladistrikt. Det innebär att distriktet i år fyller 100 år. Det här bör givetvis uppmärksammas på något sätt och varför inte i ett nummer av Gävle Daladistriktets tidning.

Mina äldre kollegor har i tidningen skrivit lite om hur det hela började, hur det var tidigare långt innan jag kom med, man hade två distriktsmöten, ett på våren och ett på hösten.

Numera genomförs tre möten per år på lite olika platser i distriktet.

För mig personligen har, under alla år jag deltagit, dessa möten varit av stor betydelse.

Vi har haft högt i tak med intressanta diskussioner, bra samarbeten och erfarenhetsutbyten mellan distriktets avdelningar. Jag har från mitt första distriktsmöte 11 maj 2011 i Skebo bruk i Uppland blivit bra mottagen från alla erfarna ledamöter. Jag tänker bland annat på Lars-Göran Johansson, Thomas Nilsson, Sonny Waern, Aleksandar Srndovic, Roger Berglund, Janne Westman, Mikael Ybert, Anders Pettersson, Markus Autio med flera vilka jag haft förmånen att få träffa under alla år.

Utöver deltagare från Förbundet fick vi, till skillnad från idag, mer egen tid att diskutera dess egna frågor och bjöd då och då in olika intressanta föredragare. Min känsla är att Förbundet mer och mer tagit över dessa möten, vilket kanske inte är så konstigt eftersom de tog över ägandeskapet över distriktsmötena för flera år sedan. Detta för att man bland annat ville likställa distriktsmötena för alla förbundets distrikt. Givetvis har de också en hel del viktig och intressant information att delge, men det här betyder att distriktets egna frågor kommer i skymundan.

Om vi ser framåt kommer avd 50 Kvarnsveden tyvärr att avvecklas i närtid vilket är fruktansvärt tråkigt, men distriktet kommer att få nya kamrater i och med att avd 76 Tumba bildats och de kommer att tillhöra Gävle Daladistriktet. Det ser trots allt bra ut för distriktets framtid.

Än en gång, Grattis till Gävle Daladistriktet 100 år!

Kjell Olsson
f.d. avdelningsordförande i avd. 3

AVDELNINGARNAS DOKUMENTERADE HISTORIA I URVAL

Pappers avd. 3 Karskär - 60 års minnet

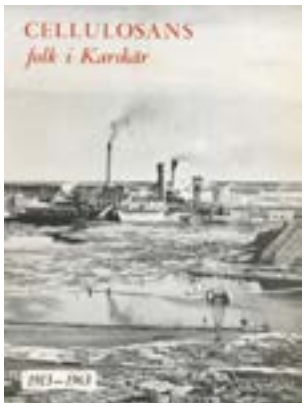

Cellulosans folk i Karskär

Facket, bruket och bygden

Fackligt arbete i Kvarnsveden

Brytningstider Skutskär (avd. 2)

I ljust minne bevarad (avd. 146)

Bengt Östlunds historik

Lennart Wibergs historik

Norrsundets arbetarkvinnor berättar

Pappers avd. 68 50 år

Pappers avd. 68 75 års historiken och 100 års komplettering

Papperstrean 75 år

Vi på brukä - Grycksbo

Papperstrean 100 år

Pappersarbetaren avd 50 100-årsbok

ARBETSMILJÖVERKSAMHET I DISTRIKTET MICHAEL GYLFE

Tänkte berätta lite om arbetsmiljöarbetet i vårt härliga distrikt Gävle/Dala. Vem är jag då? Jag heter Michael Gylfe och är vårt distrikts representant i Pappers Arbetsmiljökommitté. Jag har/har haft förmånen sedan 2015 att ha förtroendet från distriktet då jag tog över stafettpinnen från Yngve Berglind/Karskär. Jag jobbar till vardags på Stora Enso Fors som Arbetsställets och Samordnande Huvudskyddsombud och har vart på Bruket sedan 1988.

Jag lär börja med att säga att jag har fortfarande inte riktigt har vant mig vid att Kvarnsvedens Pappersbruk inte längre finns med oss i distriktet. Det var såklart en chock för oss alla när Stora Enso häromåret aviserade sitt beslut om att man tänkte lägga ner det anrika Bruket i Borlänge med en så pass lång historia som KP har. Däremot så fortsätter Avd. 50 att ha Pappersexpeditionen öppen 3 dagar i veckan. Tisdag – torsdag har de öppet ett par timmar/dag för medlemmarnas skull och det kommer de att ha åtminstone året ut. Kommer också att alltid vara tacksam för Janne Grundelius hjälp och samarbete under åren. Han var i mångt o mycket min mentor när jag fick förtroendet i min roll 2007.

Som ni vet så är vi just nu då 5 Avdelningar/Bruk som är i gång i vårt distrikt men kommer nu framöver att bli ytterligare ett då Tumba Bruk i Stockholm även kommer att ingå i Gävle/Dala. Det pågår nu för fullt ett arbete med flera personer från Förbundskontoret inblandade för att lösa alla frågor samt starta upp en Pappersavdelning och få medarbetare att gå över till Pappers. Tumba Bruk kommer att få Avdelningsnummer 76. Lite kuriosa är också att Tumba Bruk är världens äldsta producent för sedlar och andra värdehandlingar. De har vart i gång på platsen ända sedan 1755 och vi välkomnar dem såklart med öppna armar till vårt distrikt.

Som distriktets representant i Pappers Arbetsmiljökommitté så träffar jag de andra distriktens motsvarigheter ungefär 1 gång i månaden via Teams eller på plats i Stockholm på Förbundskontoret. Sammankallande för Kommittén är Elisabeth Haug som är ombudsman för Pappers och hon tog över rollen efter Lasse Wåhlstedt under fjolåret. De andra distrikten är förutom vårt – Norra Norrland, Södra Norrland, Östra, Västra samt det Södra distriktet.

Sedan har jag även löpande möten/träffar med de andra SHSO:na i vårt distrikt ungefär var 6–8 vecka. Vi träffas huvudsakligen via Teams men har sagt att vi ska försö-

ka träffas fysiskt en gång på våren o en gång på hösten. Innan semestrarna så gjorde vi just det och träffades hos Jimmy i Skutskär. På mötena så hjälper vi varandra genom att dela erfarenheter samt att vi kan resonera oss fram till olika lösningar. Alla SHSO:n skickar in en kort rapport från respektive Bruk innan mötet samt frågor/händelser som de vill ha med på dagordningen till just det mötet. Vi började med det här i vårt distrikt under första halvan av fjolåret och jag tycker att vi tar bra steg framåt hela tiden i gruppen. Är ju också viktigt att man har möjligheten att lyfta en fråga som enskilt SO på något av våra Bruk via sin egen SO-organisation lokalt vidare via sitt SHSO in till mig som distriktets representant i Arbetsmiljökommittén och att vi o Kommittén kan ta upp den frågan och sedan återkomma ner i organisationen med förhoppningsvis ett bra svar.

Det var lite om hur arbetet och samarbetet sker i distriktet mellan de olika avdelningarna.

Vad tycker vi i distriktet då är de största arbetsmiljöfrågorna att arbeta med just nu då? Jag skulle vilja säga utan att blinka – bemanningen hos oss på Bruken!! Det är mer eller mindre lika (bara små variationer) hos oss alla. Vi har under en längre tid fått mer och mer slimmade organisationer samtidigt som vi inte precis ska göra mindre under våra timmar på Bruket. Jag tycker personligen att det känns som att Företagen (och det här oavsett Koncern) håller på med ett lite cyniskt experiment där man ser hur långt man kan gå eller snarare hur få man kan vara på våra arbetsplatser och ändå kunna producera. Vad kommer i kölvattnet på det här då? Jo det blir en större o större kompetensbrist hos våra operatörer då Företagen samtidigt har gjort ett antal personliga avtal med medarbetare då man såklart löpande har genomfört ett antal omorganisationer i verksamheten.

Är då tyvärr väldigt sällan som man har ”gått dubbelt” i bemanningen då någon operatör med stor kompetens/lång erfarenhet är på väg hem och följden blir att man stegvis tappar mer o mer kompetens på skiftlagen. Samma sak med upplärningen då bemanningen blir tajtare o tajtare. Man får kortare o kortare tid att lära upp sig i sina roller då det allt för ofta är så pass ont om folk att den som ska lära upp en behöver täcka på någon annan position.

Vi har sommarjobbare som fått sköta saker som de absolut inte borde få ansvaret för efter bara någon vecka på jobbet pga. att chefen säger - ”vad bra skulle du inte kunna göra det här” och detta på grund av det inte finns någon gummibandseffekt kvar i organisationen.

Vi hade i Fors i somras ett tråkigt rekord (så vitt jag kommer ihåg bakåt i tiden) då det var så pass många av Pappers medlemmar som avbröt sin semester för att chefen ringde och frågade snällt - ”om inte du skulle kunna tänka dig att komma in o jobba några skift”. Såklart är det ett frivilligt val från operatören men vi vet alla att vår inre pliktskyldighet och lojalitet är stark.

Är inte heller längre ”bara” ett tjänstemannaproblem på våra Bruk med sjukskrivningar för utbrändhet/medarbetare som mår psykiskt dåligt pga. av arbetet och pressen som automatiskt blir större när skiftlaget är dåligt bemannat. Tänker då både kunskapsmässigt och själva numerären.

Jag kan räkna upp ett flertal exempel till men jag tror att vi alla tydligt kan se mönstret som lyser mot oss – bemanningen och allting som följer i kölvattnet är ett jättestort problem.

Finns såklart andra saker som nu också oroar oss i vår bransch såsom de sjuka elpriserna som fått till följd att ett antal Bruk i Sverige har gått ner i produktion eller till och med stängt igen maskiner under vissa tider på dygnet när priserna vart som högst.

Allt är såklart inte bara elände utan många av våra Fabriker har riktigt mycket ordrar och en hög beläggning på sina maskiner.

Men det finns väldigt mycket att arbeta med för att alla ska kunna orka arbeta upp i åldrarna inom vår bransch oavsett om man jobbar skift eller dagtid.

Det har med all rätt vart ett stort fokus på psykosociala frågor under flera år men vi får absolut inte slappna av utan måste fortsatt ”vara på tårna” för att inte missa massa risker inom de ”hårda frågorna”. Jag menar då allt ifrån bryt o lås, truckfrågor, kemiska risker till arbeta i stark värme. Det handlar om att vi alla hittar en bra balans mellan de ”mjuka frågorna” och de ”hårda frågorna”. Bägge sakerna är ju såklart lika viktiga för att vi ska kunna nyttja vår rätt att komma hem i samma skick som vi kom till arbetet i början på passet.

Nu tänkte jag avsluta för den här gången med orden att vi har en lång och stark tradition i vårt distrikt av arbetsmiljö och andra fackliga frågor. Det var ändå i det här distriktet som allting började en gång i tiden.

Michael Gylfe
AHSO/SHSO Stora Enso Fors AB
Gävle/Dalas representant I Pappers Arbetsmiljökommitté

STUDIEVERKSAMHET I DISTRIKTET TOMAS HJALMARSSON

En liten överblick på arbetet med organisationsfrågor, studier och andra aktuella frågor för Pappers i Gävle-Dala-distriktet.

Pappers avdelningar i Gävle-Dala-distriktet har en lång historia där man har träffats och diskuterat alla möjliga och aktuella frågor. Frågorna kunde i princip handla om vad som helst då det fanns många som var väldigt aktiva både lokalt på avdelningarna, centralt i Förbundet och även politiskt på flera håll. Samarbetet i Gävle-Dala har varit väldigt bra och man har arbetat nära varandra och hållit nära kontakt med varandra.

När jag började arbeta fackligt och kom i kontakt med Gävle-Dala så var distrikten en egen juridisk enhet med egen styrelse. Under tiden som gått har distrikten lagts ner som en egen enhet inom organisationen men man har fortsatt att träffats för att diskutera organisationsfrågor, studier och andra aktuella frågor och problem. Det har alltid varit högt i tak och man har deltagit väldigt aktiv både på distriktsnivå och på riksnivå i Förbundet. Jag vill nog påstå att arbetet i Gävle-Dala varit väldigt viktigt för vår utvecklig på våra avdelningar.

PCS Pappers Centrala Studiekommitté blir POSK Pappers Organisation och StudieKommitté.

När jag började som studieorganisatör hette det PCS Pappers Centrala Studiekommitté där man diskuterade studiefrågor i distriktet och Kurt Andersson, Skutskär avd.2 var då ansvarig för PCS i Gävle-Dala.

PCS bytte namn till Papper Organisation och StudieKommitté, POSK någon gång runt 2006. Det var i samband med detta som Roger Berglund tog över ansvaret i Gävle-Dala och då kom även organisationsfrågorna upp på bordet som en del i uppdraget för POSK.

Pappers ändrar sitt studiesystem.

Förbundet förändrade och införde ett nytt studiesystem kring millennieskiftet. Detta arbete leddes av dåvarande studieombudsmannen på Förbundet Bengt Sjöholm.

Vad var det då som var nytt i det nya systemet? Våra studier och utbildningar skulle utgå från våra behov i Pappers. Medlemmarnas, ombudens, avdelningarnas, distriktens och Förbundets behov skulle tillgodoses.

Vilka behov alla inblandade hade och förslag på hur dessa

skulle lösas skulle diskuteras lokalt, inom distrikten och centralt för att därefter lägga en utbildningsplan och studiebudget för hela förbundet årsvis.

Planen var att man under verksamhetsåret skulle utvärdera studieverksamheten och våra utbildningar utvecklas så att dessa var aktuella hela tiden.

För att ta reda på hur behoven såg ut måste då dessa diskuteras nerifrån och upp för att utbildningarna skulle bli så bra som möjligt och dessa skulle ses över med jämna mellanrum för att på så sätt alltid vara uppdaterade och aktuella. Hur det blev med just den saken varierar nog lite grann.

Det sker därför möten där man diskuterar sina behov av utbildning på varje avdelning och varje distrikt. Därifrån träffas man i POSK för att ta fram åtgärder för att se till att vi får den kunskap och utbildning vi behöver som facklig organisation och som förtroendevalda.

Distriktet och POSK har varit en viktig del i detta och Gävle-Dala distriktet har under lång tid varit framåt på bland annat våra studier och organisationsfrågor i Förbundet.

Vi hade tidigare en 2-dagars studiekonferens under april-maj i Gävle-Dala där avdelningarnas studieorganisatörer och samordnade huvudskyddsombud deltog. Nu ingår denna i ordinarie distriktsmöte 2 på våren och tiden för att diskutera studier har tyvärr begränsats.

Vi är också mitt i en stor generationsväxling inom hela förbundet där några kommit längre och några har mycket kvar att göra. Detta ställer krav på organisationen där man måste försöka se till att föryngra samtidigt som kompetensnivån bibehålls och ökar.

Några exempel på utbildningar som direkt har sitt ursprung i Gävle-Dala distriktet är:

- Ungdomskursen som förbundet tog över den utbildning som tagits fram i Gävle-Dala med hjälp av många fackliga ombud på våra avdelningar.
- Rehabutbildning
- Projektarbete
- Systematiskt arbetsmiljöarbete som avdelning 4 i Fors arbetade fram lokalt. Man tog hjälp av Runö och dom började därefter genomföra utbildningen på Runö.

Tomas Hjalmarsson
Distriktets studieorganisatör

GD studiekonferens 25 maj 2011- från höger Yngve Berglind (stående), Conny Nilsson, Maths Ihrfors och Thomas Nilsson

GÄVLE - DALA DISTRIKTET 2022

REDIGERARE:
Aleksandar Srndovic
ANSVARIG UTGIVARE:
Gävle-Dala distriktet
NÄSTA NR:
Våren 2023

REDAKTIONEN:
Aleksandar Srndovic
Anders Pettersson
Markus Autio
Martin Akurhed
Tommy Claesson
Per-Olov Olsson

KONTAKT:
Pappers avd 68
Tyskavägen 1
763 81 Hallstavik
0175 26 390

Tryck: Hallstabild AB Hallstavik 2022